

BIBLIOTEKA
HISPANICA

Izdavač
Čigoja štampa

Za izdavača
Žarko Čigoja

Urednik
Neva Saravija

Prevod
Branislav Đorđević

Štampa

office@cigoja.com
www.cigoja.com

Tiraž
1000 primeraka

ISBN 978-86-531-0602-7

Amando Melon i Ruis de Gordehuela

MAGELAN – ELKANO

PRVO OPLOVLJAVANJE ZEMLJE

Prevod

Branislav Đorđević

Naslov originala:

Amando Melon y Ruiz de Gordejuela

MAGELLANES – ELCANO

LA PRIMERA VUELTA AL MUNDO

Copyright © Espasa libros

Copyright © za srpski jezik Čigoja štampa

*Ovo delo prevedeno je uz pomoć
Ministarstva za obrazovanje, kulturu i sport Španije*

*Esta obra ha sido publicada con una subvención
del Ministerio de Educación, Cultura y Deporte de España*

GOBIERNO
DE ESPAÑA

MINISTERIO
DE EDUCACIÓN, CULTURA
Y DEPORTE

NAPOMENE PREVODIOCA

U tekstu prevoda sačuvani su u originalu neki pojmovi iz vremena u kome se događa otkrivanje Prolaza, kako bi se što više približili tadašnjem načinu izražavanja.

Kastilja (or. Castilla), kraljevina koja je obuhvatala najveći deo današnje Španije. Vodila je borbu protiv muslimana za svoje oslobođenje, poznatu kao Rekonkista (or. Reconquista). Nakon sklopljenog braka između kraljice Kastilje, Isabele, i kralja Aragona, Fernanda, dve kraljevine se spajaju u Kastilju i Aragon kao nukleus današnje Španije, koja nastaje 1492. oslobođanjem Granade, poslednje teritorije pod okupacijom muslimana, dugom skoro osam vekova.

Indije (or. Indias), smatrajući da je otkrio Indiju Kolumbo o tome obaveštava svet, i od tada ovaj pojam ovako u množini ostaje u dokumentima. Termin Amerika se javlja tek oko 1507. po moreplovcu Amerigu Vespučiju.

Indiosi (or. indios), domoroci na koje je Kolumbo naišao, verujući da je stigao u Indiju.

Veliko kopno (or. Tierra Firme), termin kojim Kolumbo i tadašnji pomorski svet obeležavaju kontinent za razliku od ostrva.

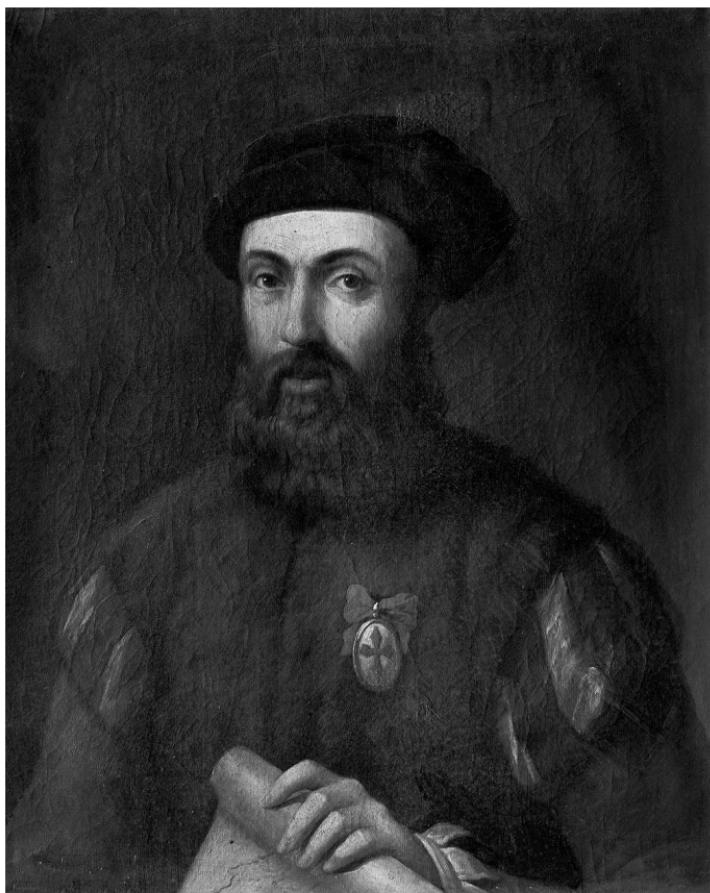
Legva (or. legua), španska milja, varira od 4,5 km na kopnu i 5,5 km na moru.

Maravedi (or. maravedi), stari španski novac.

U prevodu citata sa starog španskog jezika striktno su poštovani interpunkcija, upotreba velikog i malog slova i imena ličnosti, mada se u ovom poslednjem uočavaju razlike kod različitih autora. Tako se Magelan javlja kao Fernando, ali i kao Hernando i Ernando. Isto se odnosi i na ime Sebastijana de el Kana, koje se u

starim dokumentima pojavljuje kao Del Kano, El Kano i Elkano. U ovoj knjizi poštovan je prevod njegovog imena od strane autora, pa se na naslovnoj strani originala pojavljuje ime Elkano, dok se u tekstu javlja kao del Kano.

Danas u Madridu postoji Kraljevski institut Elkano, koji se bavi proučavanjem aktuelnih političkih događaja.

Magelan

JUAN SEBASTIAN DE ELCANO,
Habíl Piloto y Argonauta inmortal por
haber sido el primero que dio la vuelta al mundo.
Nació en Guatoria y murió en la mar del Sur
en 1526.

J. Lopez Encuadre lo dib.

Luis Fernandez Novo le gr.

GLAVA I

I

U istoriji čovečanstva postoji period koji se obično naziva Epoha velikih geografskih otkrića. Počinje oko 1415. godine, kad portugalski princ Enrike, iz svoje palate i opservatorije u Sagresu, počinje da podstiče smele pomorce koji su, ploveći duž obala Afrike, tražili put do Indije. Završava se, približno, oko 1540/43. godine, koje obeležavaju najviši domet Španaca, koji su, pošavši iz Meksika, krenuli po jugozapadu današnjih Sjedinjenih Američkih Država.

Od tog herojskog poduhvata iz navedene epohe lavovski deo pripada Španiji i Portugaliji. Pored tih ostvarenja, ovim dvema zemljama ne znače mnogo plovidbe Ameriga Vespučija, Huana Kabota i Kartijea, a ova tri imena nosioci su najvrednijih ostvarenja naroda izvan Iberijskog poluostrva u vremenu nazvanom Epoha otkrića.

U španskom poduhvatu u navedenom vremenu, u nizu imena u službi Španije ističu se tri, koja, uprkos priličnoj razlici u vremenu, imaju međusobnu neraskidivu vezu.

Prvi: Admiral don Kristifor, tražeći Istok po zapadnoj ruti, pronašao je put koji je vodio do cilja na njegovim plovidbama u Novi svet.

Drugi: Otkriće nastavka puta između Novog sveta i željenog Istoka, mesta čudesnog bogatstva, poduhvat je pomorca Vaska Nunjesa de Balboe.

Treći: Otkriće veličine Pacifika, sa njegovim ostrvskim svetom, i željenog Prolaza kroz Južnu Ameriku, čime se spajaju dva najveća okeana (Atlantik i Pacifik), bila su gigantska dela koja su besmrtnim učinili Fernanda Magelana i Huana Sebastijana del Kana.

Svaki od tri navedena poduhvata ima svoju odgovarajuću priču.

Plovidbe Kolumba kao obavezne i prirodne surogate imaju u mnoštvu pomoraca avanturista i pronalazača; podsetimo se tzv. Malih plovidbi, čija scena i glavna aktivnost gravitira po zemljama tzv. američkog Mediterana (Meksički zaliv i Karibsko more).

Otkriće Južnog mora (prvobitni naziv za Pacifik, prim. prev.), Vaska Nunjesa de Balboe, taj tada otvoreni svet za vrele fantezije prvih doseljenika na Veliko kopno (org. Tierra firme), jeste plodna klica iz koje nastaju prva otkrića i osvajanje oblasti Anda u Južnoj Americi. U korist ovoga jasno govori čuveno osvajanje imperije Inka.

Otkriće Magelanovog prolaza i preplovljavanje Pacifika logično se povezuju sa čuvenim događajima sažetim na briljantan način u plovidbama engleskog kapetana Džemsa Kuka i istraživanje i osvajanje Australije. Iz poduhvata Magelan–Kano španski ugled dobija na intenzitetu u oblasti Pacifika. U duhovnom smislu, podsećanje na bogatstvo španskog jezika i na nove vernike hrišćanske katoličke vere. U materijalnom, između ostalog, zbog značaja i zanimljivosti jeste da je prvi legalno iskovan novac na australijskom kontinentu bio španski pesos iz vremena Karlosa IV, probušen u centru, čija je zvanična vrednost pet šilinga.

II

Put Magelan–Kano, koji je kao rezultat imao otkriće Južno-američkog prolaza i oplovljavanje Zemlje, najbolje obeležava sveopšti karakter Hispano istorije, ili Hispano imperijalizma. U ovom slučaju, kao i u drugim, španski orao u grbu leteo je istražujući po svim kontinentima i morima, i pod njegovim zaštitničkim krilima, raširenim po celom svetu, proneo je podstrek svega španskog.

Priznajući Novi svet kao prepreku za rutu koju je započeo Kristifor Kolumbo, a nesavladana žudnja da se stigne u zemlje Istoka i na Ostrvo začina po zapadnoj ruti, na prirodan način nastaje želja da se traga za prolazom, koji će kroz zemlje Južne Amerike odvesti pomorce, po talasima drugih mora, do prebogatog Istoka.

Problem Prolaza javio se već Kristiforu Kolumbu; upravo u potrazi za njim on u svom četvrtom putovanju (1502) istražuje veliki deo obale Centralne Amerike. Posle teške plovidbe to napušta a da nije ostvario svoj cilj. Istina je da za besmrtnog Admirala problem Prolaza nije imao veliki značaj. Zanet svojom prvobitnom idejom, on za njega nije mogao da bude ništa drugo do duboki tesnac negde po kopnu koje je otkrio, i ujedno put u srce zemlje čudesnog bogatstva koju je opisao Marko Polo. Svakи putnik ima svoj Baedeker, a Admiralov je to bila knjiga ovog slavnog Venecijanca.

Savremenici Kristifora Kolumba, oslobođeni predrasuda i kolumbovskog zanosa, imali su mnogo tačniju predstavu o stvarnosti. Za njih, ono što je Kolumbo otkrio, kao i njegovi neposredni sledbenici, vredni i inteligentni hispano kormilari, činili su deo novog kontinenta, nepoznate visine i neznanog prostranstva na severu i jugu, iza koga se javlja ogromna okeanska širina. A još dalje od toga, sedište sveta zlata, začina i dragog kamenja. Teoretski se prepostavljalost postojanje Prolaza na Novom kontinentu. Postojale su geografske karte, kao što ćemo kasnije videti, na kojima je bio ucrtan. Potraga za njim bila je od najvišeg interesa.